

ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΚΥΡΙΑΚΗ 10 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2016

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1. Το κείμενο αναφέρεται στις δυσκολίες συνεννόησης. Αρχικά, ο συγγραφέας παρουσιάζει τον διάλογο ως κοινωνική διαδικασία, εξαρτώμενη από τον ψυχικό κόσμο, τη γλώσσα και τη συμπεριφορά. Ακολούθως, αναρωτιέται για το λυπηρό γεγονός της αδυναμίας συνεννόησης των ανθρώπων, ακόμα κι αν έχουν δεχτεί τα ίδια ερεθίσματα και κινούνται στους ίδιους χώρους. Επιχειρώντας την ερμηνεία του φαινομένου, ο Ε. Π. Παπανούτσος υπογραμμίζει ότι ο καθένας προσεγγίζει τον συνάνθρωπό του, συγκρίνοντας τα δικά του γνώρισμα με του άλλου και ότι δεν αρκούν οι παγιωμένες συμπεριφορές που καθορίζονται από την κοινωνική αγωγή για το ψυχικό και πνευματικό πλησίασμα των ανθρώπων. Καταληκτικά, ο συγγραφέας διαπιστώνει ότι μακρόχρονες σχέσεις διακόπτονται και συνάπτονται νέες όχι εξαιτίας λαθών ή συμπτώσεων, αλλά λόγω της αδυναμίας ανάπτυξης ουσιαστικού εσωτερικού δεσμού και από τα δύο μέλη της επικοινωνίας.

B1. Σε κάθε κοινωνία διαμορφώνεται ένα σύνολο κοινών τρόπων συμπεριφοράς. Στόχος τους είναι η ομαλή συμβίωση των μελών της κοινωνίας που θα οδηγήσει στην εύρυθμη λειτουργία της. Αυτοί οι παγιωμένοι τρόποι συμπεριφοράς βοηθούν τους ανθρώπους να εντοπίζουν κοινά σημεία στον τρόπο σκέψης και στην καθημερινή τους ζωή και να αλληλεπιδρούν, ακόμα κι αν σε ορισμένες περιπτώσεις είναι επιφανειακοί ή δεν εφαρμόζονται με ειλικρίνεια εκ μέρους των ανθρώπων. Κατά συνέπεια, οι κοινοί τρόποι συμπεριφοράς που δημιουργούνται από τους φορείς κοινωνικής αγωγής είναι αναγκαία, αλλά όχι επαρκής συνθήκη για την εξέλιξη της κοινωνικής ζωής· χρειάζεται, ταυτοχρόνως, η εσωτερική ανάπτυξη των ανθρώπων.

B2.α. Δομικά στοιχεία παραγράφου

Θεματική περίοδος: «Ο άλλος παίρνει... μπορεί να πάρει».

Λεπτομέρειες-σχόλια: «-Παράξενη φαίνεται... της συλλογικής ζωής»

Περίοδος κατακλείδα: Δεν υπάρχει

β. Ο κυρίαρχος τρόπος πειθούς στη δεύτερη παράγραφο είναι η **επίκληση στο συναίσθημα**. Αυτό διαπιστώνεται από **τα ρητορικά ερωτήματα** «Γιατί... τόσο καθαρά;» αλλά και από τη χρήση του **α' πληθυντικού προσώπου** που προσδίδει στο κείμενο ύφος το αίσθημα της συλλογικότητας. (συμπληρωματικά: υπάρχει ασύνδετο σχήμα και επαναλήψεις που δίνουν στην αφήγηση έναν καταιγιστικό ρυθμό).

B3.α. Δύο περιπτώσεις μεταφορικής λειτουργίας της γλώσσας είναι:

- «όταν του ανοίγουμε την καρδιά μας» (2^η παράγραφος)
- «από την προσωπική μας υφή» (3^η παράγραφος)

Ένα παράδειγμα κυριολεκτικής λειτουργίας της γλώσσας είναι:

- «να έχουμε εκπαιδευτεί από τους ίδιους δασκάλους» (2^η παράγραφος)

β. Χρήση εισαγωγικών

«πάρε-δώσε»: μεταφορά απλής, καθημερινής έκφρασης

«εξ οικείων τα αλλότρια»: μεταφορά αρχαίας ελληνικής (λόγιας) έκφρασης

B4.α. Απόδοση λέξεων σε απλό/ καθημερινό ύφος:

οδύνη: πόνος, **εξευτελίζει:** ντροπιάζει, **οικεία:** κοντινά, **περιστάσεις:** συνθήκες, **προσπελάσουμε:** πλησιάσουμε

β. Αντώνυμα:

παράξενη ≠ συνηθισμένη, **έρχεται** ≠ φεύγει, **δυσάρεστο** ≠ ευχάριστο, **ενώνει** ≠ διαχωρίζει, **κατορθωθεί** ≠ αποτύχει

Γ1. Επικοινωνιακό πλαίσιο: άρθρο (απαιτείται τίτλος, π.χ. «Η έλλειψη συνεννόησης σήμερα»).

Πρόλογος: Στην προλογική παράγραφο μπορούμε να αξιοποιήσουμε τα δεδομένα του θέματος:

- Χαρακτηριστικό της εποχής μας είναι η κρίση των διαπροσωπικών σχέσεων.
- Στο πλαίσιο αυτό εντάσσονται και οι δυσχέρειες στη συνεννόηση των ανθρώπων. Είναι ωφέλιμο να γνωρίζουμε ποιες είναι αυτές, για να μπορέσουμε να διορθώσουμε τα «κακώς κείμενα» της σύγχρονης διαπροσωπικής επικοινωνίας.

Κύριο μέρος

Α' ερώτημα: Ποιοι παράγοντες δυσχεραίνουν τη συνεννόηση των ανθρώπων στη σύγχρονη εποχή;

- **Η έλλειψη αυτοκριτικής και αυτογνωσίας.** Αν ο άνθρωπος δεν γνωρίζει σε βάθος τον εαυτό του, δεν είναι σε θέση να επικοινωνήσει με άλλους ανθρώπους, να κατανοήσει σε βάθος τον εσωτερικό τους κόσμο. Δεν είναι, άλλωστε, λίγοι εκείνοι που θεωρούν ότι κάθε άνθρωπος εισπράττει από την επικοινωνία του αυτό που αποπνέει στον άλλον.
- **Η εγωπάθεια, ο ατομικισμός.** Κριτήριο για μεγάλο μέρος συνανθρώπων μας είναι η ευόδωση των προσωπικών στόχων. Κάτω από αυτές τις συνθήκες υπερτερεί το ενδιαφέρον για τα ατομικά συμφέροντα, υποσκελίζεται το ενδιαφέρον για τον συνάνθρωπο και κατ' επέκταση εξασθενεί η επιθυμία για ουσιαστική επαφή και συνεννόηση με τον άλλο.
- **Η έλλειψη ελεύθερου χρόνου.** Η υπερεργασία, οι φρενήρεις ρυθμοί του καθημερινού βίου προοδευτικά αποξενώνουν τους ανθρώπους. Δεν υπάρχει χρόνος, πολλές φορές και διάθεση για διαπροσωπική επαφή. Αρκετοί, μάλιστα, είναι εκείνοι που επιλέγουν τρόπους ψυχαγωγίας ανασταλτικούς για την ανέλιξη της κοινωνικής φύσης του ανθρώπου (π.χ. εξάρτηση από τις νέες τεχνολογίες, απρόσωπη και επιφανειακή επικοινωνία στα κοινωνικά δίκτυα).
- **Η απουσία διαλόγου.** Οι άνθρωποι συχνά επιλέγουν να μην συζητούν, να μην ανταλλάσσουν απόψεις, όντας δέσμιοι αντιλήψεων που υπερασπίζονται με πάθος και με διάθεση επιβολής. Ωστόσο, η τυφλή προσήλωση σε μια ιδέα, δηλαδή ο φανατισμός, καταργεί κάθε πιθανότητα συνεννόησης και προξενεί αντίθετα αποτελέσματα, όπως η εμπάθεια και η απομάκρυνση.
- **Η γλωσσική ένδεια.** Ακόμα και η λεξιπενία/ η αδυναμία έκφρασης δυσχεραίνει την επικοινωνία των ανθρώπων. Για παράδειγμα, μια λανθασμένη εκφραστική επιλογή μπορεί να οδηγήσει την επικοινωνία σε αποτυχία. Επίσης, ένας άνθρωπος που δεν κατέχει τη γλώσσα σε βάθος αδυνατεί να εκφράσει τον διανοητικό και ψυχικό του κόσμο.

Β' ερώτημα: Με ποιους τρόπους θα αντιμετωπιστούν οι παράγοντες αυτοί;

Για να περιοριστούν οι παράγοντες που δυσχεραίνουν την επικοινωνία των ανθρώπων σήμερα, επιβάλλεται να δραστηριοποιηθεί κυρίως το άτομο, πάντοτε βέβαια με τη συνδρομή των φορέων παιδείας και αγωγής, εφόσον το πρόβλημα αυτό αφορά και τους νέους.

- Σ' ένα πρώτο επίπεδο χρήζει αναφοράς το γεγονός ότι ο άνθρωπος πρέπει να ιεραρχήσει εκ νέου τις προτεραιότητες της ζωής του και να δώσει μεγαλύτερη βαρύτητα στον συνάνθρωπο και στην επικοινωνία μαζί του.

Όσο κι αν προοδεύει σε υλικό επίπεδο, η πρόοδος αυτή παραμένει «κενό γράμμα», αν δεν βρίσκει κοινά σημεία επαφής με τους συνανθρώπους του.

- Για να επιτευχθεί αυτό χρειάζεται να περιορίσει τον ατομοκεντρισμό του και να δείξει μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τον συνάνθρωπο. Να ενδιαφέρεται για τα προβλήματά του, να αφουγκράζεται τον εσωτερικό του κόσμο και να προσπαθεί μέσω του διαλόγου να προσπελάσει τον ψυχισμό του.
- Ειδικά για το διάλογο πρέπει να τονιστεί ότι είναι το μοναδικό μέσο για ειρηνική επίλυση των διαφορών και συνεννόηση των ανθρώπων, αρκεί βεβαίως να γίνεται μέσα σε ένα πλαίσιο ελευθερίας και δημοκρατίας. Μέσα από το διάλογο, επίσης, οι άνθρωποι ανακαλύπτουν τα κοινά σημεία που τους ενώνουν και μέσω αυτών επέρχεται η αλληλοκατανόηση και η αρμονική συμβίωση.
- Πέρα απ' αυτά ο άνθρωπος οφείλει πρώτα απ' όλα στον εαυτό του να προβαίνει σε εσωτερικό διάλογο, να προσπαθεί να ανακαλύψει τα ελαττώματα και τα λάθη του. Μόνο μέσα της αυτοκριτικής και της αυτογνωσίας θα έρθει και η ετερογνωσία και η συνεννόηση με τους άλλους.

Επίλογος

Η κρίση των διαπροσωπικών σχέσεων και γενικότερα η έλλειψη συνεννόησης μεταξύ των ανθρώπων παρεμποδίζει όχι μόνο την ατομική αλλά και την κοινωνική πρόοδο. Χρειάζεται, λοιπόν, η καταβολή αδιάλειπτης προσπάθειας προκειμένου να καλυφθεί το έλλειμμα επικοινωνίας που αντιμετωπίζουμε σήμερα. Για να βρούμε, ωστόσο, έναν κοινό κώδικα συνεννόησης απαιτείται θετική προαίρεση, αμοιβαιότητα και ωριμότητα.